

SEDIN

CREATIVE
METHODS
FOR SUCCESSFUL
INCLUSION
IN MULTICULTURAL
SCHOOLS

CREATIVE LEARNING METHOD

SEDIN

ТВОРЧЕСКИ МЕТОДИ
ЗА УСПЕШНА
ИНТЕГРАЦИЯ В
МУЛТИКУЛТУРНИ
УЧИЛИЩА

Съдържание

Представяне на метода на ТВОРЧЕСКОТО УЧЕНЕ като средство за социално приобщаване	7
Характеристиките на децата бежанци.....	11
Създаване на сигурна учебна среда	12
Изграждане на връзки.....	12
Развитие на емоцио-налните умения.....	13
ТВОРЧЕСКОТО УЧЕНЕ като средство за социално включване и приобщаване на бежанци	15
Метода на творческото учене досега	17
Образование и творчество	19
Учителят като лидер.....	20
Изкуството като средство за познание	24
Какви театрални средства използваме в метода на творческото учене.....	25
Програмата в детайли	27
Необходима подготовка преди началото на урока	30
По време на урока.....	31
Приложения на творческото учене	35
От митологията и традициите.....	36
Язон и аргонавтите	40
Пролетта и четирите сезона	42
Писма до целия свят	47
Връзката между прилагателните и съществителните имена.....	50

Социалното приобщаване

представява включването в рамките на традиционното общество на различните малцинствени групи – етнически малцинства, бежанци и непривилегировани обществени слоеве. Методът на творческото учене е импровизаторска, ориентирана към самия процес

форма на театрално представление, което не се изнася пред публика. При него участниците, водени от своя лидер, гледат въображаеми преживявания, участват в тях и разсъждават върху случващото се. Методът борави с истинския свят на децата и с творческата игра, и ги развива, като използва театрални техники. По този начин престоят в училище се свързва само с положителни емоции.

Истинският театър в много голяма степен се ангажира с комуникацията между актьорите и публиката. При творческото учене на фокус е контактът, заедно с връзката между учителя и учениците, както и между учениците и света, който обогатява техните познания и житейски опит.

Творческото учене представлява образователен метод, приложим в традиционното основно училище. Методът обаче може да се прилага и използва в училища и класове с деца, нуждаещи се от социално приобщаване. Тук отнасяме преди всичко децата, дошли в Европа поради настоящата

Представяне на метода на ТВОРЧЕСКОТО УЧЕНЕ като средство за социално приобщаване

бежанска криза. Тези деца нерядко срещат негативно отношение, което се основава на социалните и религиозните им възгледи. Много често децата се оказват неспособни да се адаптират към ежедневиия живот, тъй като новата среда противоречи на обичаите им и на местните им традиции и култури.

Когато срещнат трудности в обществото, тези деца, заедно със семействата си, избират да живеят в социална изолация, а причина на този избор е напрежението, породено от новите условия, чийто смисъл изглежда непонятен.

Целта на **ТВОРЧЕСКОТО УЧЕНЕ** е да се превърне в полезно средство за всички, които са включени в образователни процес. Чрез него в училищата могат да се провеждат и много важни експерименти.

Методът на творческото учене може да се използва преди всичко от началните учители. Неговият теоретичен и практически характер му позволява едновременно да бъде и възпитателен метод и образователно средство. С негова помощ децата, които остават в изолация поради причините, споменати по-горе, могат неусетно да се приобщят към училищната общност.

Проектът SEDIN е цели да се превърне в полезно средство за учителите. Неговата идея е те да не преподават само по утвърдената учебна програма, а да могат да включват творчески дейности, с които да улеснят интеграцията на децата от уязвими групи. По този начин учителите могат да приобщят децата към общността – тази на

училището, на класа и на връстниците. Творческото учене е двустранен процес – то се фокусира и върху общността, която трябва да бъде отворена за децата, които имат различен произход, и да ги накара да се почувстват у дома си.

С прилагането на този метод училището се превръща в интересна и привлекателна зона за всички ученици, без значение от социалния им статут, произхода или религията им.

Творческото учене акцентира най-вече на взаимоотношенията в училищната общност, както и на връзката между театъра и обучението.

То се базира на общоприетата педагогическа система, при която имитацията, действието и ролевата игра са средства, които детето избира спонтанно, за да общува със заобикалящата го среда, от която да получи опит и познания. Театърът е мястото, на което се срещат различните форми на артистична изразност. Той дава на детето възможността да изследва социалната среда чрез собствените си наклонности и интереси, в резултат на което развива своя характер.

Тъй като театърът е преди всичко колективна дейност, той улеснява социализацията на детето, като го вдъхновява да бъде по-комуникативно и да умее да работи в екип.

Методът може да се използва и като алтернатива при деца с езикови затруднения, които не пречат да се адаптират към традиционните образователни методи. Такива деца често се чувстват пренебрегнати или отхвърлени от учебния процес.

Създателите на метода силно вярват, че театърът служи за мост между цивилизациите, нациите и религиите.

Методът се заявява като ефективен при преподаване на всякакви типове уроци.

Макар и да не е **ИЗКЛЮЧИТЕЛЕН** метод, той представлява възможност, която може да направи учебния процес пъстър, очарователен и забавен.

Характеристиките на децата бежанци

За децата бежанци успехът в училище е пряко свързан с приобщаването им към училищната общност. Учителите могат да използват своята педагогическа компетентност по-ефективно, когато разберат как да привлекат децата да участват по-активно в учебния процес. Това се отнася в много голяма степен за деца, при които травматичните преживявания оказват директно влияние върху обучението и поведението в класната стая.

Изследванията сочат, че основните предизвикателства в училище, поставени пред учениците бежанци, са следните:

- **обработването на информацията, организирането на материала и полагането на цели;**
- **нагласата към задачите, поставени в класната стая;**
- **осмислянето на причинно-следствените връзки и разбирането на чуждите гледни точки.**

Попитаме учители с богат опит и с резултати в обучението на ученици от бежански семейства как са успели да ангажират учениците си и да ги направят по-активни в учебния процес. Отговорите обобщихме в **ПЕТ КЛЮЧОВИ области**.

Създаване на сигурна учебна среда

1. **Създаване** на безопасна атмосфера в класната стая – изключително важно за децата, преживели травма. Необходимо е да се установи начин за по-лесна и безопасна комуникация.
2. **Изграждане** на предвидима атмосфера и реакции. Когато децата знаят какво следва, те се чувстват сигурни и спокойни в клас и в училище.
3. **Установяване** на ежедневно повтарящи се дейности – например последователно поздравяване и казване на довиждане, обобщаване на случилото се през деня, преглед на важните точки в урока, както и занятия, за отпускане и успокояване.
4. **Избор** на важни поводи за празнуване (напр. рождени дни, празници, училищни фестивали и др.).
5. **Разпознаване** и избягване на ситуации, които водят до нарушаване на учебния процес и до напрежение по време на уроците или в междучасията.

Ефективните подходи за Изграждане подкрепа на ученици бежанци **на връзки** целят да изградят безопасни взаимоотношения или, при необходимост, да коригират съществуващите такива. Всички членове на училищния персонал имат много важната роля да бъдат грижовни възрастни, на които може да се има доверие.

- **Изграждането на мрежа от сигурни взаимоотношения** между децата бежанци също е от особена важност по пътя към успешната класна стая и към безпроблемното функциониране на училищната система. Това се отнася преди всичко за първите няколко месеца, в които детето и неговото семейство зависят от социалните служби.
- Със **семейството на ученика**.

Развитие на емоцио- налните умения

- Между ученика и останалите ученици.
- Между ученика и училищния персонал.
- Придобиването на контрол над емоциите е част от нормалното развитие.
- Емоционалните умения са важни житейски умения, които помагат и за справяне в класната стая.
- Много от проблемите с поведението, наблюдавани в класната стая, са резултат от пречки в развитието на емоционалните умения. Възможно е учениците, които са преживели различни травми в ранна възраст, да не са се научили да контролират по-силните емоции.

Основното емоционално развитие представява:

ПОДГОТОВКА на класната стая

ТВОРЧЕСКОТО УЧЕНЕ като средство за социално включване и приобщаване на бежанци

Творческото учене е известен и полезен метод за социално включване и приобщаване на бежанци. Различните театрални техники предоставят хуманна и недискриминираща учебна атмосфера.

Театралните техники могат да се използват за приобщаването на ученици и уязвими социални групи, като същевременно с това са отворени към различията – в произхода, в религиите, в мисленето и в традициите. Освен това чрез театралното изкуство може да се подобри съпричастността, да се разрушат межкултурните бариери и стереотипите, може да се подобри межкултурното обучение и работата в екип.

Специално **в групите с бежанци** ние можем да използваме театралните техники, за да накараме учениците да се почувстват приобщени към приемащата общност, докато се изгради атмосфера на приятелство и на общо разбиране. Театралните и ролевите игри, опознаването на действията на другите, игрите за доверие, както и работата в

екип представляват много задълбочени дейности, които помагат да се разрушат бариерите между различните групи. Театърът е насочен към универсалните човешки права и защитава зачитането на принципите.

Една базова програма за подготовка на класа може да съдържа следното (Предложената програма е само примерна и учителите, които имат опит и познания за творческите реакции, за естетическото възпитание и за театралните игри, могат да я допълват спрямо особеностите на техните класове):

ЕТАП 1

- Задачи за посрещане
- Познаване на другия чрез театрални игри
- Доверяване на другия чрез театрални игри
- Сплотяване на групата чрез театрални игри
- Въведение в творческия театър

ЕТАП 2

- Ефективно общуване чрез театъра
- Театърът като средство за социално включване и приобщаване
- Театралните техники като образователно средство
- Дейности, развиващи съчувствието и уважението
- Дейности, способстващи процеса на интеграцията

ЕТАП 3

- Култура и театър
- Експеримент с театъра на процеса¹ (имиграция)

ЕТАП 4

- Алтернативните изкуства като средства за приобщаване
- (Форумен театър, йога за деца, клоунада, анимации, кукли, маски и други)

В Приложението са предложени конкретни примери, дейности и упражнения, които създават усещане за заедност, за взаимно доверие и партньорство. Това са ключовите фактори за гладко протичане на учебния процес, в който интеграцията става бързо и естествено.

Изложеното по-горе се отнася както за елементите, които изграждат творческото учене, така и за неговите техники. Пътят на творческото учене минава през театъра, тъй като той предлага средства, с които да се оформи ежедневието в класната стая.

Описаната по-горе среда и нейните характеристики са ключовите условия за прилагане метода на творческото учене. При работа с деца бежанци средата трябва да бъде гравивна и дружелюбна, за да могат знанията да се асимилират с лекота. Най-важната роля в изграждането на такава атмосфера има учителят.

**Метода на
творчес-
кото
учене
досега**

¹ Театър на процеса, процесна драма (англ. *process theatre*) – метод в театралната педагогика, при който границата между ролите и действителността е размита (бел. пр.).

Именно това го превръща в лидера, в единствения създател на необходимите за децата навици.

Как учителите могат да помогнат на децата бежанци

Какво можете да направите:

- Осигурете безопасна и подкрепяща среда и изслушвайте децата с търпение. Вероятно ще искат да задават въпроси и да ви разкажат за своите преживявания. Помагайте им, като ги ориентирате как да подхождат към вас, бъдете конкретни, когато им показвате как да се изразяват и да бъдат креативни.
- Имайте предвид, че **МНОГО деца** може да имат съвсем ниско ниво на образование или изобщо да не са ходили на училище преди.
- Изградете сигурна общност в класната стая. Показвайте, че различието е добре дошло, че се цени високо и не бива да буди страхове.
 - Използвайте жестове за приветствие, характерни за различните култури.
 - Показвайте снимки и предмети от държавите, от които идват децата.
 - Провеждайте с класа дискусии за стереотипите и за предразсъдъците (стремете се дискусии да бъдат общи, а не да се фокусират върху конкретни ученици).
- Давайте творчески възможности на децата да разкажат своите истории или да изследват своя произход. Сред доброволните дейности, в които децата могат да участват, спадат: интервю с родители, доклад за родината, представяне на любимата храна от

националната кухня и др. Някои деца може да не желаят да демонстрират различията си, затова тези дейности трябва да бъдат изцяло по желание и да се заместват с други задачи, с които децата биха се заели без притеснения. Други деца на свой ред може да не са способни да разкажат историята си поради емоционалната травма, която са преживели.

Образование

и

творчество

За да има учебен процес, най-вече в началното училище, е необходимо едно единственото условие, което обаче е от изключителна важност:

Група от хора (ученици) поради възрастта си имат по-малко знания от други хора (учители), които имат повече знания и опит. Училището е мястото, в което се случва колективният процес учителите да предават знания на учениците.

Това е единственото условие и то е важно за цялостното обучение. По време на процеса няма място за никакви видове дискриминация – нито за расова, класова, религиозна и политическа, нито пък за такава, свързана с цвета на кожата, с външността и с облеклото.

В училище децата са малки, а възрастните имат за задача да контролират образованието и културата, следователно от тях се очаква да се бъдат пример за поведение. От тук следва, че училището трябва да бъде място за обмяна на идеи, място, в което всеки може да изрази гледните си точки, да ги коментира с другите и да ги привежда в действие. Ето защо в идеалния случай обучението и възпитанието означават творчество.

В по-широк смисъл възпитанието съвпада с театъра. Театърът е колективен процес, при който гледните точки на многото участващи са доближават. Така се изгражда колективна представа, която в театъра чрез актьорската игра се предава на публиката.

Творческото учене е метод, който обаче създава още един мост между образованието и театъра – идеите и представите се развиват безпроблемно; дискриминацията се свежда до минимум, а положителните резултати, породени от радостта от творческия процес, не закъсняват.

Знанието при новите условия

При новите социални условия огромен брой хора, поради войни и гонения, са принудени да напуснат родните си места и да търсят подслон в чужбина. В приемащите ги страни те започват от нулата и много често пред тях има големи трудности. Изключително важно е да се създадат условия за възпитание и обучение, в които водещи са само знанието и творчеството.

Цивилизованият свят трябва да бъде отворен и да приема децата, като обединява знанието и творчеството в обща образователна рамка. Абсолютно задължително условие е да няма никаква дискриминация.

Съчетаването на обучението с изкуството не може да се постигне само с желание. Необходима е много работа и е важно учителят да осъзнае, че по този начин се опазва не само **хуманитарният**

**Учителят
като
лидер**

характер на образованието. Когато ученето и творчеството вървят ръка за ръка, учителят е този, който изцяло контролира процеса, съвместяващ в себе си знание, възпитание и култура. Ето как преподаващият се превръща в просветния лидер, така необходим днес.

Методът на творческото учене предлага на учителите изключително добри начини за изграждане на партньорски отношение у учениците и на среда, изпълнена с дружелюбност, с взаимно разбиране, с толерантност и с приемане на различията, среда, която е отворена за диалог с другите цивилизации.

Творческото учене използва своето главно средство: театърът и творческите дейности, водещи до взаимно разбиране и до безпроблемна работа в екип.

Въображение

По време на учебния процес учителят предава отдавна установени знания и опит на учениците. Чрез творческото учене обаче се добавя още нещо и учителят получава още едно важно средство – въображението. То не е в обсега на знанието и науката. Въображението е началната точка, необходима на всеки творец.

Всеки проходящ учен е истински творец. Преди да започне **научното си изследване**, той си го представя, мисли за пътя към реализирането му и за неговите резултати. В следващия етап изследователят навлиза в полето на доказателствата – това са опитите и документирането на първоначалната представа – ето как въображението влиза в действие.

Всяка отправна точка представлява визуализация на идеята. Въображението използва образи и картини.

А това противоречи на класическите методи на преподаване, които се основават на понятия.

Картините/представите са убедителни и очевидни. Понятията, без значение колко добре са познати, винаги съдържат компонент, който е неясен, труден за разбиране или дори погрешно разбран.

Всяка научна дейност (визуализация, експеримент, обмисляне, лабораторно изследвания, опит и познание) може да бъде успешна, но може да е обречена и на неуспех. В първия случай ученият често се връща към началото – към първоначалната представа и въображението. Когато е претърпял неуспех, ученият започва от нулата, прави поправки, проверява отново. В повечето случаи днес методите на преподаване не обръщат внимание на въображението и се предоверяват на това, което вече е доказано и документирано.

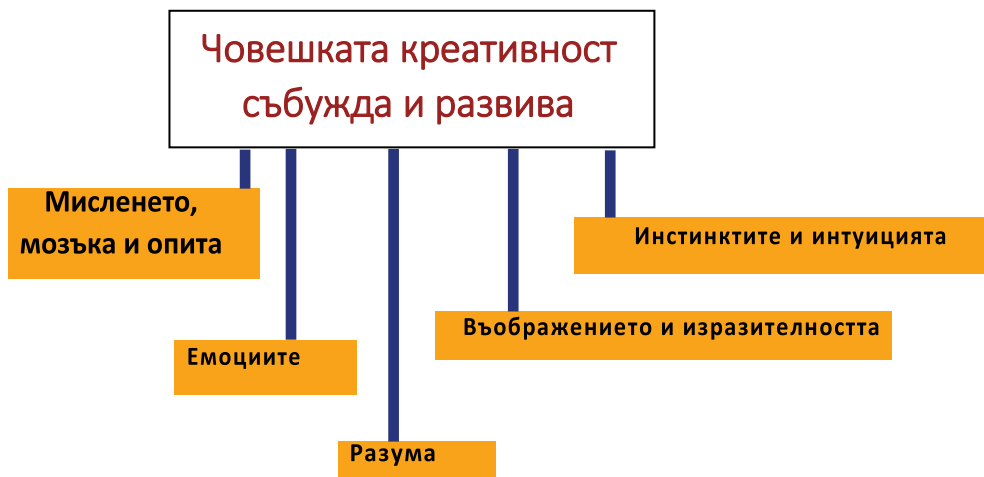
В метода на творческото учене се приема, че образованието не е стереотипен, а творчески процес. Съответно целта е елементът на творчеството да се пренесе в класа и към всеки урок да се подхожда с въображение, също както при научната работа. Методът изисква въображението да се използва така, че да създава и да достига неща, които вече са доказани. То обаче не се ограничава само до установени в учебната програма знания. При него въображението се използва, за да се постигне **знание чрез реален опит**, придобит чрез действията.

Въображението и визуализацията не оставят място за дискриминацията и изтъкването на различията. Точно обратното – различните отправни точки на всеки ученик обогатяват творческия процес.

Споделеното творчество, комуникацията и партньорството, както беше споменато по-горе, свързани с въображението, освобождават учебния процес от много елементи, които пречат на гладкото му протичане. Така се получава сливане и помирение на различните елементи, които все още крият в себе си потенциален риск от конфликт. Чрез творческото учене вместо да се сблъскват, различните култури, религии, вярвания и традиции контактуват по градивен начин.

За да подкрепим твърденията си, сме приложили и изображения. Вижте следната диаграма:

Методът на творческото учене – какво развива и на какво се базира

Изкуството като средство за познание

Изкуството като цяло и по-специално театърът са се доказали като щедри помощници. Те предлагат изключително много кодове, които позволяват на въображението и визуализацията да влязат в действие в класната стая.

Имитацията, актьорската игра, разказите, музиката и песните, танците и движенията, представляват утвърдени във времето кодове и модели, с които разполагат както учителят, така и учениците. Почти към всички уроци може да се подходи по много различни начини. Учителят е този, който трябва да избере дали да преподава материала креативно и с въображение, а това зависи от връзката му с учениците.

В метода на творческото учене ние използваме театрални техники, за да създадем нов начин на преподаване. Ние използваме творчески и практически компоненти от другите изкуства – изобразително изкуство, музика и танц, но преди всичко разчитаме на механизмите на драмата, защото те представят действието във връзка със социалния опит, като това се вижда от общ ъгъл и не се задълбочава в личните травми.

Трябва да изясним, че: **Докато театралното изкуство се интересува от крайния продукт, който трябва да бъде перфектен и да си заслужава да се гледа**, при творческото учене за нас е важен самият работен процес и начинът, по който той протича. Театърът като средство представлява техника, насочена към включването на учениците и към техните взаимоотношения. Затова и крайният продукт се оценява по време на уроците, като водещ критерий е какво СА

Какви театрални средства използваме в метода на творче- ското учене

НАУЧИЛИ учениците. Това означава, че са овладели знания от много различни уроци и следователно от много нива на личностното развитие.

Убедени сме, че творческото учене не трябва да се обвързва с висшите идеали на съвършената пиеса. Не трябва да се задълбочаваме в „красотата“ или в „добрата игра“. Учителят не трябва да вярва, че той прави изкуство. Единственото нещо, което има значение при творческото учене, **е чрез актьорската игра, творчеството и опита учениците да придобият по-задълбочени знания.** Фокусираме се върху овладяването на уроците по всеки предмет. Наблягаме на асимилирането и използването на знанията.

Когато работим с деца бежанци, се интересуваме преди всичко от социалното им включване и от приобщаването им. Затова изтъкваме и целта си, която е: децата от различни култури да се чувстват спокойни в новата чужда страна и в училище, като същевременно запазят своята културна идентичност.

Ето защо използваме следните компоненти от театъра:

1. Човешка рамка
2. Въображаема рамка
3. Персонажи и роли
4. Конфликти и напрежение
5. Целеви фокус
6. Въображаемо пространство
7. Въображаемо време
8. Реч
9. Движения
10. Чувство за вдъхновение и творчество

Програ- мата в детайли

Човешка рамка

наричаме средата, в която разумни същества (ръководители, учители, ученици) живеят и създават мрежа от връзки; връзки, които продължават и се развиват напълно чрез творческото учене.

Въображаема рамка

наричаме качеството на връзките, които се развиват по време на творческото учене. Тези връзки създават усещане за единство на учениците и определят техните общи цели и действия.

Персонажи и роли

Деца или групи деца, които имат общи нагласи и стремежи. Целта е да се наблегне на важното в урока и да се помогне на учениците да разберат и да преживеят това, което се преподава.

Конфликти и напрежение

По време на всеки творчески урок действията не се развиват праволинейно, а придобиват ритъм, който преминава през различни етапи. Когато имаме предвид напрежение или конфликт, ние не визирираме борба, а стимулиране на връзките чрез общи цели.

Целеви фокус

е това, което изисква ясни цели; творческият учебен процес е концентриран върху целта си и не се отклонява, а участващите в него не се разсейват.

Въображаемо място

е място, което е измислено и помага да се направи анализ на урока (например това място може да е пазар, на който да се разменят продукти, учениците да теглят и да изчисляват, за да може математиката да се превърне в практично ежедневен занимание).

Въображаемо време

За да се развива, въображението се нуждае от време и пространство. Това време, както и пространството обаче обикновено са извън училището. Въпроси от типа на „Как щеше да изглежда животът ни, ако живеехме на друго място

по друго време?” карат учениците да предполагат и да фантазират.

Реч

Нямаме предвид само произнесената, изговорената реч, но и вътрешната реч, произхождаща от зрителния контакт, от езика на тялото, от движенията и др. Говоренето невинаги е необходимо, за да се комуникира и да се преподава. Речта може да идва от импровизиране и е присъща на децата. Тя им помага да изразят неизказаното, а също да общуват помежду си в условията на развиващи се отношения в творческия урок.

Движения

Всеки творчески урок се стреми да изведе децата от статичната класна стая и от неподвижността на познатия ни учебен процес, както и от седящата поза, наложена от компютрите. Следователно зависи от учителя по време на творческия урок да създаде енергичност и движения, и ако е необходимо, да промени начина, по който класът е подреден.

Чувство за вдъхновение и творчество

В творческото учене се използват театрални техники, които се базират на въображението и визуализацията, затова вдъхновението и самооценката се приемат като необходими условия. Също както сътворяването в Аристотеловата концепция за свободата, в класа се настанява усещането за наслада от творчеството, както и желанието за сътрудничество.

От теория към практика

Необходима подготовка преди началото на урока

1. Използвайте въображението си, за да трансформирате урока в... картини

Процесът на фантазиране започва от момента, в който се планира урокът. Преди да влезе в час, учителят трябва да е формулирал скелета на това, което трябва да се направи. На този етап не са необходими детайли. Същото се отнася и за края на урока: учителят не е задължен да спазва предварително начертаните стъпки. Вместо това, за предпочитане е импровизацията. Когато учителят е открит за предложения, се стига до качествена съвместна дейност, а децата имат чувство, че те водят часа. Въпреки това, учителят трябва да планира уроците си и като използва своето въображение, да си представи предварително основните етапи на творческия урок.

В плана трябва да са включени елементи на сътрудничество и елементи, които подпомагат развитието на децата в мултикултурни класове. Освен това той трябва да подпомага тяхната социализация и включването им в групата.

Например: Направете опростен сториборд², на който е представена всяка част от урока. Използвайте малки статични снимки или скици. По този начин урокът ви ще бъде подреден, а управлението му ще бъде в ръцете ви.

2. Бъдете внимателни и винаги дръжте под ръка материалите, които могат да ви потрѳябват

Някои от най-често използваните материали могат да се намерят във всеки дом и във всяка класна стая. Сред тях са ролка от хартия, листове А4, пастели, моливи, флумастери, кутийка или кошничка, парче плат, тънко въженце или конец и др. Те могат да бъдат много полезни и ще можете да ги използвате много пъти в различните класове. Ако в продължение на няколко часа децата в класа разполагат с тези материали, те ще си набавят собствени и ще бъдат готови за предстоящите уроци.

По време
на урока

3. Запалете интереса на децата с подходящ увод

Намерете елемент, с който да изненадате децата още в началото: искричка, която да запали въображението им и да събуди креативността им. Елементът на изненада винаги е ефективен, тъй като събужда въображението и интереса към нещо непознато и ново, към някакво приключение.

² **Сторибордът** представлява съвкупност от скици или кадри с приложен към всеки един от тях кратък текст. Той прилича на комикс и е част от процеса на създаване на филмови продукции или реклами, като помага на автора на дадено визуално произведение да пресъздаде как ще изглежда то в крайния си вид.

Учителите не трябва да се чувстват ограничени и свободно да използват измислени, литературни и дори митологични факти, герои и сюжети, когато насочват учениците към създаване на собствени разказчета.

4. Кои ще бъдат героите на историята?

Кой ще вземе водещите роли в предложените приключения, зависи от урока. Ние обаче не бива да се абстрахираме от факта, че в мултикултурните класове искаме не само да преподаваме, но и да създаваме усещане за приобщаване, така че във всяко едно действие трябва да участват всички деца. Те трябва да работят в екип, за да могат да си помагат. В някои случаи урокът може да включва исторически персонажи (в часовете по история), в часовете по химия може да се появят персонифицирани химични елементи, а в часовете по математика – числа, понятия или пропорции. Не е необходимо числото, думата или химичният елемент да се играят от деца. Те могат да бъдат неодушевени предмети, които децата да използват. При това персонифициране децата ще трябва да се движат и да играят – да приемат различни модели на поведение. Като цяло така се раждат активните роли и „героите“ в истинския театрален смисъл.

5. Персонализирайте тези герои

Насочвайте децата да действат и да вземат активни роли. Създавайте интересни „характери“. Насърчавайте тези характери да играят при специални поводи – според изучавания предмет. Като персонифицираме роли/герои във всеки урок, ние даваме шанс на децата да изразяват себе си. Когато едно дете „маскира“ героя със собственото си лице, със своята душевност и с целите си, то има възможността да използва ролята като средство, с което да изрази свободно

своите мисли и чувствата си. По този начин травмите, преживяванията от миналото и скритите страхове излизат наяве, а учителят, който следва интуицията си, разбира как да помогне на детето. Именно учителят играе много важна роля в творческия урок и в творческото обучение.

6. Определете сюжета и отношенията, които съществуват между децата и героите

Какви са тези герои, от какво се страхуват, от какво се опитват да избягат, какви са целите им и какви усилия полагат, за да ги постигнат. Тези правила са прости, повечето от тях се определят от учителя, а учениците само ги следват.

Предложените въпроси се задават спрямо целите и концептуалното съдържание на урока. Това се постига много по-лесно, когато учителят преподава история, религия или география. На децата са необходими няколко минути, за да запишат своите описания на героя, и после да изиграят ролята. По този начин те имат възможност да включат лични елементи в приключението на урока.

7. Изберете обикновена история,

в която „героите“ могат да живеят, да са главни действащи лица, да градят взаимоотношения, да започват разговори или спорове, или просто да бъдат едни с други, като това дава отражение на очакваните резултати на урока.

Сценарият на урока трябва да бъде семпъл и с ясна визия. Това започва още в етап 1, където учителят скицира урока с прости думи и фрази, докато създава сториборда.

8. Измислете сами или вземете готова омагьосваща среда

Учителят може да „взема назаем приключения“, като използва митологията, историята и литературата, както и вълшебните приказки.

Вълшебните приказки са любимо място, което предлага изобилен материал както за децата, така и за учителите. Освен това, разказването на приказки, театралните постановки, митологията и др., могат да послужат като извор за творчески дейности. Място, което вълнува детското въображение: на такова място детското въображение се провокира, като това позволява на децата да говорят за важни неща, да изразяват идеи, да създават собствен свят и така да допринасят за урока.

9. Формулирайте семпъл сценарен план

Очертайте основните събития, откъде ще премине действието, за да стигне до желаните резултати. Много е вероятно то да се насочи към случки, които не са предварително обмислени. Това може да затрудни стигането до края, но зависи преди всичко от учителя да намери подходящия метод, който ще доведе действието до търсения конфликт. Училищен звънец или камбанка може да послужи като „средство“, което да промени посоката на действието и да го поведе в желаната последователност.

10. Краят не трябва да е далеч от кулминацията

От кулминацията трябва да можем да стигнем бързо до края на приключението, като по този начин ще избегнем всякакви излишни детайли. Въпреки това обаче бъдете сигурни, че сте оставили малка изненада за края.

Приложения на творческото учене

Чрез метода на творческото учене може да се създаде идеална комбинация на обучението и познанието с театралното изкуство. Театърът съчетава в себе си познанието, радостта от творчеството и щастието от играта. По-долу са приложени резюмета на някои конкретни ситуации, реализирани в рамките на гръцката образователна система. Те обаче са само примерни, тъй като въображението и креативността на учителя, както и желанието на децата са най-важните компоненти на конструктивния творчески урок, целящ както ограмотяването на децата, така и социално приобщаване на деца от различни култури.

От митологията и традициите

Гръцката митология е толкова богата на теми и сюжети, че съвсем спокойно може да послужи като основа на образованието и социалното приобщаване. Освен това, гръцката митология представя и друга уникална характеристика: тя не е ограничена от строги географски определения за границите на Гърция; тя се простира от края на Европа до сърцето на Далечния изток. Това означава, че гръцката митология включва в себе си митове, идващи от различни култури, тъй като те преминават границите и отразяват многото миграционни вълни, случвали се през вековете. Същото се отнася и за гръцката словесна традиция, а и за фолклорните митове.

Тук сме приложили няколко конкретни примерни занятия от гръцко училище. Те са свързани с уроци по география, история и език. Тези занятия са реализирани в мултикултурни класове с по около 25 деца.

Занятие 1

География

За урока по география нашето предложение е да се използва митът за **Фаетон** и слънчевата колесница.

Ситуацията е подходяща за деца на 10-годишна възраст, но може да се пригоди към всяка друга възраст, към други типове уроци, както и към уроци, свързани с географията на други страни (от които идват новите за класа деца), с които местните деца трябва да се запознаят.

Популярният мит разказва за **Фаетон**, който бил безразсъден и взел слънчевата колесница на баща си, но се оказал неспособен да управлява необузданите коне.

Материали, необходими за урока

Маслини,

Пшеница,

Портокали,

Други плодове и типични гръцки продукти.

Музика от CD плeър

Подредба на класната стая

Един или два чина са поставени в средата на стаята, за да служат за слънчевата колесница, а останалите чинове са преместени встрани.

Етап 1

Учителят разделя децата в групи по пет и назовава области от Гърция, като пита в коя какво се произвежда.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-D108/558/3662,15879/>

Децата обсъждат в групите си и показват продуктите на останалата част от класа, като трябва покажат, че са запомнили думите.

Маслини от Каламата

Портокали от Крит

Пшеница от Тесалия

Плодове от Македония

И т.н.

Децата вземат различните роли. Някой играе Фаетон, други са необузданите коне, които могат да говорят, трети пък са недобронамерените приятели на Фаетон.

Етап 2

Началото на пътуването. Музика

Фаетон кара колесницата и казва на конете да полетят над Крит. Нашето предложение е тази роля да се даде на дете бежанец. Учителят се намесва, като пита децата на колесницата откъде идват. Те идват от юг, тъй като Крит е остров, който на юг гледа към Африка, а на север – към останалата част от Гърция и към Европа.

В Крит се отглеждат портокали, а децата на колесницата са жадни. Те искат от съучениците си, които играят ролите на критяните, портокали, за да утолят жаждата си. Тук учителят има възможност да се намеси и да разкаже на децата нещо за Крит – напр. за планините, реките и др.

Етап 3

Пътуването продължава и слънчевата колесница лети над други области в Гърция. В Каламата предлагат на децата маслини, в Тесалия – пшеница, а в Македония – плодове. Учителят продължава да добавя информация за различните места, които са посетили.

Етап 4

Децата се връщат по първоначалните си места.

Чиновете са подредени по стандартния начин. Учителят завършва традиционно урока. Той/Тя пита децата какво са научили и какво е останало необяснено. Така придобива представа за знанията, които са придобили. Същият принцип може да се използва в много други уроци като например история, ботаника и др.

Занятие 2

История

Язон и аргонавтите

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-C103/88/698,2634/>

Това е един много богат на съдържание мит, чрез който могат да се проведат много уроци

Епизоди:

Фрикс и Хела – Златното руно.

Двата бика, драконите – изпитанията пред Язон.

Пътуването на аргонавтите – Симплегадите

Крит – Талос – великанът с медните крака

Материали, необходими за урока

Материалите се избират според епизода, по който ще се работи. Музика от CD плеър.

Подредба на класната стая

Във всеки епизод е необходимо в класната стая да се направят промени. Основните сцени са:

Царският дворец.

Драконите могат да се изработят от балони, изрисувани от децата.

Чиновете могат да се подредят така, че да се използват като големия кораб Арго.

За Крит и Талос може да се обясни на децата, като се направят рисунки на острова и на неговия митичен пазител – Талос.

Етап 1

Учителят построява всеки урок според разказа и според действията, които иска да провокира.

Например полетът на Язон с драконите може да бъде забавен за децата, когато използват балони и ги пукат.

Унищожаването на Талос може да се случи, като се използва червен шал около главата му. Както знаем, Талос имал в своето тяло само една вена, по която кръвта течала от главата до глезените му. Медея измамила Талос, взела бронзовия нокът, който държал вената му, и така кръвта му изтекла. Затова главата на Талос е увита с червен шал, а на крака си носи панделка. Децата се опитват да го притиснат в ъгъла и да го унищожат (да го покорят).

Етап 2

Децата се връщат по първоначалните си места.

Чиновете отново са подредени по стандартния начин. Учителят завършва традиционен урок. Той/Тя пита децата какво са научили и какво е останало необяснено. Така придобива представа за знанията, които са придобили. Същият принцип може да се използва в много други уроци като например история, ботаника и др.

Занятие 3

Езиково обучение

Следващата ситуация е много полезна, тъй като подпомага социалното включване и установяването на спокоен микроклимат в класната стая. Ситуацията дава на учителя възможността да адаптира урока и да се фокусира върху представите за четирите сезона в различните култури, някои от които може да са присъщи на деца бежанци. По време на урока са появяват много изненади, което събужда интереса на децата. Например, ако някои деца от Средния изток никога не са виждали сняг, зимите и летата за тях са съвсем различни от тези в Европа. Същото се отнася и за пролетта, която може да не е свързана с цъфнали овошки, а с други растения.

Пролетта и четирите сезона

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-A110/717/4748,21391/>

Материали, необходими за урока

CD плъър

Шум на есенен и на зимен вятър

Пролет: песен на птици

Лято: песен на цикади

Камбанка / Училищен звънец

Необходимото озвучаване можете да намерите в сайта³:
<http://naturesoundsfor.me/load/compositions-by-sounds>

Подредба на класната стая

Чиновете са преместени встрани, за да има свободно място в средата на класната стая.

Етап 1

Децата вземат парченце хартия, което разрязват (или накъсват) на много малки парченца. Те ще се използват в Етап 2, където ще послужат за сняг. Сгъват и парче хартия (за предпочитане черно) във форма наподобяваща птици – косове. Децата се изкачват по една планина и носят раниците си, после слизат и обикалят сред класа. Всъщност планината са техните чинове и столове, а те се преструват, че вървят нагоре-надолу по планинските пътеки.

Етап 2

В планината има много дървета, които се променят според всеки сезон.

Пролет, лято, есен, зима.

Децата са разделени на две групи:

Група А: чрез пантомимата тези деца влизат в ролята на дървета. През **пролетта** тези дървета порастват и се покриват с цвят. Учителят показва движенията на децата/дървета – в началото те са коленичили и започват бавно да се изправят, като разтварят ръцете си/ клоните.

³ Може да се наложи да ползвате браузъра Internet Explorer. За работа чрез друг браузър, сайта ще изисква наличие на Adobe Flash Player.

ЛЯТО: Група Б. Тези деца отиват при дърветата и окачват по клоните им най-различни предмети – химикалки, малки топчици и др. Това, очевидно, са плодовете. От CD плеъра звучи аудио с песента на цикадите.

ЕСЕН: духа вятър. Група А: учителят показва на децата как да се движат, сякаш са дървета и вятърът играе в клоните им. В началото децата отпускат ръцете си, а после ги увиват около себе си. Така всички предмети, закачени по тях, падат, сякаш са есенни листа.

ЗИМА: Група Б: Децата обикалят около децата от група А и хвърлят около тях снежинки – малките бели листчета, споменати в Етап 1.

Етап 3

Групите сменят своите роли и пиесата се повтаря.

Етап 4

В рамките на същата пиеса урокът може да се разшири, като се добавят още действия.

Едно или няколко деца от група Б държат хартиен кос и следвайки инструкциите на учителя, го прехвърлят от дърво на дърво. Чрез пантомимата могат да се предадат още много други дейности.

Нашият дневник. По време на последния етап на пиесата децата записват в своя дневник какво са направили в клас –

описват цялото приключение в планината по време на четирите годишни времена.

Етап 5

Класната стая отново е в първоначалния си вид.
Учителят продължава с урока по класическия начин.

Етап 6

Учителят може да разшири първоначалната тема за четирите сезона чрез въпроси и дискусии с учениците, в които те да имат възможност да предложат нови теми.

Напр. Кои са големите празници през пролетта? (Великден), През лятото? През есента? През зимата? и др.

Кога имат имен ден децата? (Иван – през зимата, Мария – през лятото и др.)

Какви цветя и плодове има през всеки от сезоните?

А какви животни и птици?

И още нещо иновативно: В мултикултурната класна стая, ако учителят поиска, през цялата година могат да се отбелязват мюсюлмански или ромски празници.

Ромите празнуват Едерлези

<https://tvxs.gr/news/blogarontas/enterlezi-i-giorti-ton-tsigganon-gia-tin-anoiksi>

<https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B5%D0%B7%D0%B8>

Мюсюлманите празнуват Байрам и Ашура

<http://www.thekeytoislam.com/en/safaa-and-marwaa#Celebrations>

https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_holidays

https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F:%D0%9C%D1%8E%D1%81%D1%8E%D0%BB%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8

Учителят трябва да даде основата на пиесата за четирите сезона, но с въпроси следва да включи и децата бежанци, които искат да споделят за своите местни обичаи, празници, **облекло, храна и др.**, характерни за съответния сезон.

Занятие 4

Езиково обучение

Писма до целия свят

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-E104/512/3315,13404/>

Материали, необходими за урока

Листове А4 или друга хартия, използвана за писане

Химикалки

Играчки/подаръци (малки играчки, които не се използват за друго и могат да се подарят)

Камбанка / Училищен звънец

Подредба на класната стая

Чиновете са изместени в ъглите на класната стая, като се образуват пещери, които представляват 4-5 чужди страни.

Учителят задължително трябва да включи страните, от които идват децата бежанци.

Етап 1

Клас от 20-25 деца е разделен в 4 или 5 групи. Всяка група представлява различна страна. Сценарият има едно предварително условие – всяко дете да има приятел от чужбина. Държавите, които учителят коментира, трябва да са много различни помежду си. Например Гърция-Афганистан-Судан или Норвегия-Египет-Австралия.

Етап 2

Учителят пише писмо: „Мили мои деца, с това писмо искам да ви призова да пишете на вашите скъпи приятели, които живеят в други страни по цели свят. Напишете писмата си стегнато и ясно, но не пропускайте нищо съществено”.

Децата трябва да заменят трудните думи от писмото на своя учител с по-лесни синоними (вж. б.1).

Децата пишат на своите приятели от чужбина. Те трябва да опишат някакъв аспект от ежедневието си, напр. Какво ядат? Какви дрехи носят? Как пътуват и как ходят на училище? Какво правят през зимата? А през лятото? Какви игри играят? Децата завършват писмата си.

След това групите избират пощальон, който да изпрати писмата до получателите им.

Пощальонът казва: „Идвам от Афганистан и нося писмо за еди-кое си момче или момиче от еди-кое си момче или момиче. Ето и писмото.”

(Всички писма стигат до получателите си).

Етап 3

Учителят избира няколко писма, които да прочете. Децата коментират основното в съдържанието, а учителят се възползва от шанса да разшири обхвата на урока. Той може да бъде забавен и с чувство за хумор, което означава, че може да пита учениците дали е добре да се придвижваш с ферибот или с подводница до Северна Европа, или Канада, или Аляска. После споменава Египет или друга страна, в която все още се използват камили. В подобен ход на урока разговорът може да се насочи към типичните животни във всеки континент, а учителят да обърне внимание какви теми могат да се преподават в следващите уроци. В края на

игровия урок учителят може да накара децата да отговорят на получените писма, тъй като приятелството се нуждае от контакти. Така децата могат да поканят приятелите си на гости в своите държави. След това ги пита какво биха правили, след като се срещнат, а децата дават своите идеи за срещата. В поканата се включват всички необходими факти според типичната /официалната програма за всеки урок.

Етап 4

Приятелите се срещат и са заедно. Всяко дете е избрало да научи приятеля си на нещо, напр.: танц или стихотворение, и накрая му дава малко подаръче. Предварително е заложено детето да обясни как се използва подаръчето, и да помогне на приятеля си да разбере.

напр.: Животно: как се движи?

Самолет: как лети?

Пластмасова количка: как се движи?

Някои от действията са избрани да се изпълнят по театрален начин с помощта на пантомимата пред останалата част на класа. Учителят трябва да използва всяка възможност да преподава официалния материал чрез пантомимата.

Занятие 5

Езиково обучение

Заради игровия си характер този урок включва много движение. По този начин децата си партнират, като се забавляват и забравят за всички различия.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-E104/512/3315,13404/>

Връзката между прилагателните и съществителните имена

Материали, необходими за урока

Листове А4, маркери,

Две кутийки или кошници – едната за съществителните и другата за прилагателните

Камбанка / Училищен звънец

Подредба на класната стая

Празно пространство.

Чиновете са преместени встрани.

Етап 1

Напътствани от учителя, децата пишат разбъркано на отделни листчета съществителни и прилагателни имена.

Оставят ги в кошниците или кутийките, озаглавени съответно **СЪЩЕСТВИТЕЛНИ ИМЕНА** и **ПРИЛАГАТЕЛНИ ИМЕНА**.

Учителят избира най-подходящите за урока. Прилагателните трябва да са повече от съществителните, напр.:

Съществителни

Врата
Градина
Цвете
Куче
Котка
Дъска
Чин
и др.

Прилагателни

Красив
Привлекателен
Зелен
Черен
Див
Червен
Ароматен
Удобен
Мек
Бял
Метален
Дървен
Цъфтящ
и др.

Етап 2

Учителят разделя децата на две групи:

Група А Читателите – тези, които четат и разпознават.

Група Б Актьорите.

Група А са подредени в кръг и гледат навън към Група Б, които изпълняват действието.

Група Б се разделя на два нови отбора. Единият от тях се състои от 5 до 8 деца (според големината на класа). По-малката група е групата на СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА, а по-голямата група са ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ.

По-малката група (СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ) са подредени в кръг и гледат навътре (към Група А, които четат / разпознават / коригират), а между тях има разстояние.

По-голямата група (ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ ИМЕНА) отиват бързо до кутийката с ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ, вземат листчета, връщат се и застават между СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ. Читателите са в средата, където разпознават или четат на глас комбинации от съществителни и прилагателни и ги записват или ги съобщават (учителят трябва да прецени кое е по-подходящо).

Деца от по-голямата група на прилагателните имена избързват и вземат листчета от кутията, поставят ги на бюрото и се връщат отново между две съществителни.

И така, като се избере „красив“, детето с думата изтичва и застава до дете с думата „градина“. Получават се съчетания от типа на „черна дъска“, „диво куче“ и др, но е много забавно, когато се получат и съчетания като „ароматна котка“, „привлекателен чин“ и др.

Тук, децата от Група А четат/насочват правилните прилагателни да отидат до съответните съществителните, така че да се получат верни фрази.

Приема се за дадено, че прилагателните и съществителните имат един и същи род, колкото до съществителните – учителят може да даде алтернативи на четящия отбор, за да могат да поправят неподходящите двойки.

Етап 3

Двете групи сменят ролите си.

Етап 4

Учениците се връщат по местата си и учителят продължава урока, като обяснява и комбинира креативното учене с теоретичното – обратно към традицията – когнитивен път. Това, което печелим тук, е че учениците разбират урока по-задълбочено, тъй като първо са го преживели.

Например – прилагателното няма форми за род в множествено число и когато е в единствено число, трябва винаги да бъде в същия род като съществителното, което пояснява. Децата са преживели това, смели са се на грешките, коригирали са ги и т.н.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Тази
публикация е
изготвена в
рамките на

международния проект **Творчески методи за
успешна интеграция в мултикултурни училища
(SEDIN)** осъществен с финансовата подкрепа на
Европейската комисия по програма Еразъм+,
Ключова дейност 3 (реф. No 5592253-EPP-1-2017-1-
EL-EPPKAZ-IPI-SOC-IN).

Съдържанието на публикацията отразява
единствено мненията на авторите на
текстовете и Комисията не носи отговорност за
използването на съдържащата се в нея
информация.

Център за творческо обучение

www.cct.bg

2019